

Handläggare
Gundula Kolb
Telefon 08-508 27 136**Till**
Stadsbyggnadsnämnden

Inrättande av biotopskyddsområde Skönstavik

Förvaltningens förslag till beslut

1. Stadsbyggnadsnämnden godkänner samrådsredogörelsen.
2. Stadsbyggnadsnämnden föreslår att kommunfullmäktige inrättar biotopskyddsområde Skönstavik i enlighet med bifogat förslag till beslut.
3. Stadsbyggnadsnämnden förklarar beslutet omedelbart justerat.

Amanda Horwitz
StadsbyggnadsdirektörAnna Lina Axelsson Carolina Fintling Rue
tf. Avdelningschef Enhetschef

SAMMANFATTNING

I budgeten 2023 och 2024 gav kommunfullmäktige staden i uppdrag att inrätta fem nya biotopskyddsområden; Olovslunden, Vinterviken, Nockebyhov, Vårberg och Skönstavik.

I september 2024 beslutade stadsbyggnadsnämnden att uppdra åt stadsbyggnadskontoret att samråda om förslag till biotopskydd för Skönstavik i Farsta. Samråd har hållits under hösten 2024. Samtliga remissinstanser tillstyrker förslaget. Efter samrådet har några mindre ändringar gjorts i förslaget utifrån inkomna synpunkter samt efter en dialog med Naturvårdsverket.

Biotopskyddsområde Skönstavik ska utgöra ett biotopskyddsområde för biotoptypen *mark med mycket gamla träd*. Arealen är cirka 2,7 hektar. Syftet är att bevara och på sikt utveckla de naturvärden och den biologiska mångfald som är knutna till mark med mycket gamla träd.

Skydd av området bedöms ligga i linje med översiktsplanens mål om en växande, sammanhängande, klimatsmart och tålig stad samt med stadens bostadsmål och åtaganden inom överenskommelser om

Bilagor: Samrådsredogörelse 2025-05-13, Beslut för biotopskyddsområde Skönstavik inklusive bilagor;

infrastrukturutbyggnad. Vidare stödjer biotopskyddsbeslutet flera av både nationella och kommunala miljömål.

I biotopskyddsområdet föreslås delar av Sköndalsbros strandpark längs Drevvikens strand och området mellan husen på Diakongränd och Skönstaviks allé på del av fastigheten Sköndal 2:1, som ägs av Stockholms stad, ingå.

Området har en viktig funktion inom stadens blågröna infrastruktur och ingår i ett kärnområde i Stockholms ekologiskt särskilt betydelsefulla områden (ESBO). Området har även betydelse för spridningssamband för ädellöv såväl på kommunal som regional nivå.

Stadsbyggnadskontoret föreslår att nämnden godkänner samrådsredogörelsen och att nämnden föreslår att kommunfullmäktige inrättar biotopskyddsområde Skönstavig i enlighet med bifogat förslag till beslut.

BAKGRUND

I Stockholm finns många områden med höga natur-, kultur- och rekreativa värden. Det är ovanligt både ur ett nationellt och internationellt perspektiv och bidrar till stadens attraktivitet. Att det finns många sådana områden beror på Stockholms unika läge mellan Mälaren och Östersjön och det variationsrika sprickdalslandskapet tillsammans med att människor sedan bronsåldern brukat marken samt frånvaro av rationellt skogsbruk. Det skapar gynnsamma förutsättningar för ett rikt växt- och djurliv.

Genom att skydda värdefulla naturområden i Stockholm, och samtidigt bibehålla utvecklingspotentialen för bostäder, infrastruktur, m.m. i övriga delar av staden, kan staden planera långsiktigt för en växande och hållbar stad. Naturområden som skyddas bidrar till att stockholmarna får fortsatt tillgång till grönområden och bidrar också till den klimatanpassning som behövs för att möjliggöra en tätare och robust stad.

För att kunna bevara stadens biologiska mångfald och livskraftiga ekosystem krävs en fungerande blågrön infrastruktur som innehåller kärnområden av tillräcklig storlek och kvalité samt spridningsvägar mellan kärnområden. En rik biologisk mångfald lägger grunden för robusta och motståndskraftiga ekosystem som krävs för att kunna tillhandahålla viktiga naturnyttor (ekosystemtjänster).

Skyddsformen biotopskyddsområde

Biotopskyddsområden är en skyddsform som kan användas för små mark- och vattenområden (biotoper) som på grund av sina särskilda egenskaper är värdefulla livsmiljöer för hotade djur- eller växtarter, eller som av andra anledningar är särskilt skyddsvärda. Syftet med att skydda sådana biotoper är att långsiktigt bevara och utveckla naturmiljöer som har särskilt stort värde för djur- och växtarter.

För att en kommun ska kunna besluta att ett område ska utgöra ett biotopskyddsområde måste området utgöras av någon av de 30-tal biotoptyper som är listade i bilaga 2 och 3 till förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken. Ett biotopskyddsområde är normalt cirka 2-20 hektar stort. Kommunen eller myndigheten som har bildat ett biotopskyddsområde får vidta de åtgärder som behövs för att vårda området.

Skyddet innebär att man inom ett biotopskyddsområde inte får bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som kan skada naturmiljön. Om det finns särskilda skäl kan kommunen ge dispens från förbudet. Åtgärder och verksamheter som inte skadar naturmiljön är inte förbjudna.

Enligt 8 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken gäller skyddet för ett biotopskyddsområde inte för de delar av området som är beläget i omedelbar anslutning till bebyggelse som fanns där när skyddet för området inträdde. Av detta följer att den bebyggelse som fanns vid skyddets införande ska kunna användas på det sätt och för de ändamål den var avsedd för när den uppfördes, utan hinder av den senare skyddade biotopen. Pågående verksamhet bör därför kunna fortgå på ett rimligt sätt, och åtgärder som är nödvändiga med hänsyn till pågående verksamhet i anslutning till byggnaden eller för byggnadens funktion eller för att förhindra skada, bör kunna vidtas.

Enligt 8 a § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken får en verksamhet bedrivas eller en åtgärd vidtas inom ett mark- eller vattenområde som är ett biotopskyddsområde, om en detaljplan eller områdesbestämmelser enligt plan- och bygglagen (2010:900) antogs eller fastställdes innan biotopskyddsområdet beslutades och verksamheten eller åtgärden behövs för att genomföra detaljplanen eller områdesbestämmelserna.

Biotopskyddsområde Skönstvik ska utgöra ett biotopskyddsområde för biotoptypen *mark med mycket gamla träd*. Syftet är att bevara och på sikt utveckla de naturvärden och den biologiska mångfald som är knutna till mark med mycket gamla träd.

Många gamla lövträd, mest ek, växer i området. Området bedöms ha lång kontinuitet av ädla lövträd. I området finns ett tiotal jätteekar. I ekdatabasen från 2017 har området värdeklass 1 och 2. Gamla tallar står på torrare platser, både i närheten av stranden och uppe på höjden. Skönstavik har en viktig funktion inom stadens gröna infrastruktur för arter knutna till ädellövskog och barrskog, men även för fladdermöss och groddjur. Området utgör ett kärnområde inom stadens ekologiskt särskilt betydelsefulla områden (ESBO). Skönstavik ligger även i en spridningskorridor av det regionala värdenätverket för skalbaggar knutna till ädellövträd och ädellövskog och utgör ett viktigt område för det kommunala nätverket för ädellöv.

I gällande stadsplaner från 1939, 1945, 1959 är biotopskyddsområdet reglerat som Park eller allmän plats, planterad, då begreppet Natur inte användes före plan- och bygglagens tillkomst 1987.

Figur 1. I Skönstavik finns flera gamla grova ekar. (SBK)

Avgränsning

Föreslaget biotopskyddsområde är cirka 2,7 hektar stor och omfattar de områden mellan Drevviken och Sköndalsvägen där det finns många gamla träd. Förslagen biotopskyddsområde är uppdelat i fem delområden. Ett större område som innehåller både gamla ekar och tallar samt fyra mindre områden som innehåller gamla och grova ädellövträd läggs till föreslaget biotopskyddsområde (dungen vid Sköndalsvägen öster om Skönstaviks allé där områdes äldsta ek finns, två trädgrupper med jätteekar utmed stranden samt en allé av ädellövträd). Förslagen avgränsning skyddar områdes särskild skyddsvärda träd och majoriteten av yngre träd som är efterträdare när de äldre med tiden dör. Därmed skyddas en viktig del av det såväl regionala som kommunal ädellövssambandet långsiktigt. Längs Sköndalsvägen lämnas en cirka 1400 kvadratmeter stor yta utanför biotopskyddsområdet som framtida markreserv för bebyggelse.

Figur 2. Förslagen avgränsning av biotopskyddsområde Skönstavik (SBK).

Skötsel

Kommunen får enligt 7 kap. 11 § miljöbalken vidta de åtgärder som behövs för att vårda området. I biotopskyddsområdet behövs skötsel främst i form av regelbunden röjning av uppkommande sly och gallring av träd som riskerar att beskugga de gamla ekarna och tallarna. Även säkerhetsbeskrningar kan förekomma om döda grenar utgör risk för människor eller egendom. Det är också viktigt att se till att det finns efterträdare till de gamla träden. Skötsel av området beskrivs vidare i bilaga 2 av beslutet.

Intresseprövning

Ett skydd av området bedöms ligga i linje med översiktsplanens mål om en växande, sammanhängande, klimatsmart och tålig stad samt med stadens bostadsmål och åtaganden inom överenskommelser om infrastrukturutbyggnad. Föreslaget biotopskyddsområde ligger även i linje med markanvändningen som anges i den lokala stadsutvecklingskartan för Farsta.

Stadsbyggnadskontoret bedömer att inrättande av biotopskyddsområde i enlighet med förslaget ligger i linje med framtida önskvärd stadsutveckling eller utveckling av rekreationskvaliteterna i området. I Sköndal finns andra områden som har potential för utveckling av till exempel nya bostäder, senior- eller gruppboende, skolor, förskolor, arbetsplatser och service. Att inrätta biotopskyddsområde i området bedöms vara förenligt med gällande stadsplaner.

Det berörda området har en viktig funktion inom stadens blågröna infrastruktur särskild för arter knutna till ädellöv. Föreslaget biotopskyddsområde utgör en potentiell livsmiljö för ett flertal skyddade arter och vid planläggning skulle även strandskyddet återinträda i stora delar av området. Stadsbyggnadskontoret bedömer därför att områdets exploateringspotential är mycket begränsad och att området lämpar sig väl för områdesskydd.

Att skydda området bidrar till uppfyllandet av FN:s konvention om biologisk mångfald och de nationella miljökvalitetsmål som Sveriges riksdag har antagit, vilket innebär att det finns ett stort allmänt intresse av att bevara skyddsvärda mark- och vattenområden.

Föreslagen avgränsning av biotopskyddsområdet innebär en avvägning mellan olika intressen där både en markreserv för bebyggelse samt ett bevarande av spridningssamband möjliggörs.

Måluppfyllelse

Föreslaget biotopskyddsområde stödjer det nationella miljökvalitetsmålet *God bebyggd miljö, Ett rikt växt- och djurliv och Levande skog*. Förslaget ligger även i linje med Stadens miljöprogram 2023-2030 och bedöms bidra till ett flertal målområden: *Ett Stockholm med livskraftiga ekosystem, Ett klimatanpassat Stockholm och En rättvis och inkluderande omställning*.

Ekonomi

I samband med inrättandet krävs investeringar i form av utmätning och utmärkning av gränserna och skyltning. Dessa kostnader hanteras av exploateringsnämnden och uppskattas till cirka 430 000 kronor. Driften åligger och bekostas av Farsta stadsdelsförvaltning. Tillsyn enligt miljöbalken av biotopskyddsområden åligger miljö- och hälsoskyddsnämnden, men bekostas av exploateringsnämnden.

Ärendets beredning

Kommunfullmäktige gav i budgeten för 2019 stadsbyggnadsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden i uppdrag att utreda lämpliga biotopskyddsområden i staden. I april 2022 godkände stadsbyggnadsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden utredningen om lämpliga biotopskyddsområden. I budgeten för 2023 och 2024 gav kommunfullmäktige staden i uppdrag att inrätta fem nya biotopskyddsområden 2024 i enlighet med tidigare utredning. Ett av de fem var Skönstavik.

Förslaget till biotopskyddsområde har tagits fram i samarbete med exploateringskontoret och miljöförvaltningen samt stämts av med Farsta stadsdelsförvaltning.

Samråd om förslag till biotopskyddsområde Skönstavik har hållits med länsstyrelsen och med berörda sakägare samt med exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, Farsta stadsdelsnämnd, kulturnämnden och idrottsnämnden från 10 oktober till 25 november 2024. Trafiknämnden fick möjlighet att yttra sig under våren 2025. Samtliga remissinstanser tillstyrker beslutsförslaget. Några mindre synpunkter av främst redaktionell karaktär framfördes.

Med anledning av de synpunkter som framförts under samrådet samt interna diskussioner och dialog med naturvårdsverket har kontoret gjort vissa ändringar av formuleringar i beslutsstycket. Vidare har stycket *undantag från beslutet* tagits bort och stycket *gällande planer* har kompletterats med information om *befintliga anläggningar*. Även några redaktionella ändringar har gjorts både i huvuddokumentet och bilaga 1 och 2.

Stadsbyggnadskontorets förslag

Stadsbyggnadskontoret föreslår att nämnden godkänner samrådsredogörelsen och att nämnden föreslår att kommunfullmäktige inrättar biotopskyddsområde Skönstavik i enlighet med bifogat förslag till beslut.

SLUT